

Тема: Подорож країнами та континентами.

Мета: - знайомити і зацікавити дітей музикою;

підвести дітей до усвідомлення існування зв'язків між музикою різних народів;

сприяти глишому засвоєнню школярами такої закономірності музичного мистецтва, як зв'язок народної й професійної творчості, зв'язок музики з життям;

виховувати в учнів любов і повагу до культури інших народів.

Музичний матеріал. Білоруський народний танець "Бульба" - слухання.

Грузинський народний танець "Лезгінка" - слухання.

П.Чайковський. Фінал Першого концерту для фортепіано з оркестром (фрагмент) - слухання.

Українська веснянка "Вийди, вийди, Іванку" - розучування.

Поспівка "Дружба" - розучування.

Наочність. Портрет П.І.Чайковського, таблиця №16 з нотним записом української веснянки "Вийди, вийди, Іванку", репродукції із зображенням білоруських і грузинських народних костюмів, таблиця №1 із зображенням симфонічного оркестру.

Технічні засоби: програвач, платівки фонохрестоматії 3 клас № 8, 10.

Музичні інструменти: фортепіано, трикутник.

Хід уроку.

I. Організаційний момент.

Музичне привітання. Зосередитися на останньому складі поспівки та на останній літері: "Здрастуй, любий клас! Голосну літеру "а" треба співати довго, на всю половинну ноту, а приголосну "с" дуже тихо, м'яко, коротко, але не виштовхуючи.

Музичні вправи. Розспівування. (Дивитись додаток)

Урок розпочати із розучування двоголосної поспівки "Дружба":

а) ознайомлення з піснею;

виконання пісні вчителем;

бесіда про виконану пісню, аналіз твору,

б) розучування мелодії та водночас засвоєння літературного тексту;

в) виразний спів пісні;

г) закріплення і повторення вивченого.

Слід звернути увагу учнів на ті засоби виразності, за допомогою яких у музиці виражена ідея дружби, перегук голосів зливається в єдине звучання, у "дружбу голосів".

Аналізуючи твір, доцільно поставити учням такі запитання:

Який настрій поспівки? (Радісний.)

Яким музичним ладом виражений цей настрій? (Мажор.)

Які звучать інтонації, ритм? (Інтонації енергійні, а ритм маршовий).

Під час роботи над поспівкою треба досягати врівноваженого звучання обох партій, щоб у перегуку вони підхоплювали мелодію, передаючи її від голосу до голосу;

виділення першої (сильної) частки такту і пом'якшення другої (слабкої) при співі слова "дружба".

Точності виконання вимагає також і ритмічний рисунок, що підкреслює маршовий характер поспівки.

II. Робота за темою.

Діти, ми не даремно розпочали урок із розучування поспівки "Дружба", тому що дружба між окремими людьми, цілими народами збагачує життя, додає упевненості й сили. Щоб ця дружба була міцною, кожна людина повинна

відчувати і розуміти самотні красу музики інших народів, поважати їхню культуру і мову. Тому тема III чверті та уроку називається так: "Між музикою мого народу і музикою інших народів немає непереборних меж".

Кожен народ має свої національні фольклорні здобутки. Однак, у музичному мистецтві бідь-яких народів можна віднайти спільні й відмінні риси. Зокрема, виникнення і побутування українського фольклору має спільну основу з фольклором інших слов'янських народів.

А які народи ще належать до слов'ян? (Насамперед - російський, білоруський народи).

Що пояснюється їх мовною й культурно-історичною спорідненістю.

III. Слухання музичних творів.

Сьогодні на уроці ми будемо знайомитись із танцями двох різних народів. Вам необхідно визначити спільні й відмінні риси звучання танців та дати відповідь на запитання:

Яким саме народам належить той чи інший танець? (Білоруський та грузинський народи).

Так, діти, правильно, білоруський народний танець називається "Бульба", ви неодноразово чули це слово у звучанні пісні-танцю.

А що це таке бульба на білоруській мові? (Картопля).

А другий танець, із такою незвичною для української музики мелодією, називається грузинський народний танець "Лезгінка".

При повторному слуханні зверніть увагу на важливу роль ударних інструментів у "Лезгінці".

Запропонувати дітям виконати танцювальні рухи під цей танок.

Дівчатка, передайте протяжність фраз плавними рухами рук наперемінно вправо і вліво, а хлопчики, підкресліть акценти наприкінці кожної фрази оплеском або притупом.

Доцільно показати репродукції із зображенням білоруських і грузинських народних костюмів, інструментів.

Висновок: - Між музикою різних народів немає непереборних меж, бо ми, не перетинаючи кордонів ознайомилися з музикою білоруського та грузинського народів.

IV. - А тепер будемо слухати та розучувати українську веснянку "Вийди, вийди, Іванку."

Використовую таблицю №16 із зображенням нотного запису веснянки.

Слухання веснянки з платівки № 8.

Виконання пісні вчителем.

Аналіз твору.

Яка веснянка за характером? (Співуча, прозора, легка).

А яка ж особливість її виконання? (Один склад може розспівуватися на кілька звуків).

Отже, при виконанні треба пам'ятати про те, що гарний спів характеризується наспівним, легким, взятим без напруження звуком.

Виконання веснянки вимагає активного звукоутворення, вмілого розподілу дихання.

Розучуючи пісню, корисно її сольфеджувати по таблиці, важливо знайти правильний темп, не сповільнювати рух мелодії й стежити за тим, щоб вона звучала легко і плавно.

Розучувати мелодію та водночас засвоювати літературний текст, досягти виразності кожної фрази при співі.

А зараз, при виконанні, я пропоную підкреслити на трикутнику логічні наголоси у кожному такті - це створить відчуття світлого, дзвінкого і весняного звучання.

V. - Слухайте уважно, я вам розповім, як багато років тому російський композитор П.І.Чайковський, перебуваючи на Україні, відпочивав у князя Галіцина у місті Тростянець Сумської області. (Показ портрету композитора). Він із захопленням слухав українські народні пісні, отже, одного разу Петро Ілліч почув веснянку "Вийди, вийди, Іванку", яку співали дівчата. І вона йому так сподобалась, що пізніше він включив пісню до свого Першого концерту для фортепіано з оркестром.

Слухання фіналу Першого концерту для фортепіано з оркестром П.І. Чайковського.

У якому виконанні ми слухали цей твір? (Симфонічний оркестр та фортепіано).

Розглянути таблицю № 1 із зображенням симфонічного оркестру.

Де знаходиться симфонічний оркестр під час виконання симфонії чи концерту? (На сцені).

Хто керує симфонічним оркестром? (Диригент).

Ми слухали не весь концерт, а фінал, яка це частина? (Четверта).

Як звучала веснянка в інструментальному вигляді? (Більш насичено).

Чи змінився характер звучання пісні? (Так, із глибоко ліричної вона перетворюється на стрімку танцювальну тему).

Особливу увагу необхідно звернути на зміну елементів музичної мови.

Що надає нового характеру звучання вже знайомій мелодії? (Змінився темп, ритм, динаміка, характер звуковедення, з'явилися гострі акценти, яскраве оркестрування).

Висновок: - Так, українська народна пісня знайшла друге життя у творі російського композитора, завдяки чому веснянка звучить нині не лише в Україні, а й в усьому світі, тому що немає жодного справжнього піаніста, який би не виконував Першого концерту П.Чайковського.

VI. Висновок уроку: - У кожного народу є своя національна музика. В одному випадку вона близька до української музики, в іншому - має істотні відмінності. Проте так само, як дружать народи між собою, музика одного народу може бути пов'язана з музикою іншого.

VII. Домашнє завдання.

Довчити українську веснянку "Вийди, вийди, Іванку".

Пригадати музикантів, які виявляли глибокий інтерес до життя й музики не лише свого народу, а й до народів інших країн світу. Коли композитори були однієї національності, а в своїх творах втілювали музику інших народів.

(М.Глінка - росіянин, "Арагонська хота",

В.А. Моцарт - австрієць, "Рондо в турецькому стилі").